

อุบัติเหตุต่อตาจากการประกอบอาชีพ

Occupational related accidents of ophthalmology field

รชนีกร ลัทธิตถิธรรม พ.บ.*

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาผู้ป่วยที่ได้รับอุบัติเหตุต่อตาอันเนื่องมาจาก การทำงาน

วิธีการศึกษา : ศึกษาผู้ป่วยที่ได้รับอุบัติเหตุต่อตาจากการทำงาน ที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาล พิจิตร ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2545 ถึง 30 กันยายน 2546

ผลการศึกษา : ผู้ป่วยทั้งหมด 182 ราย อายุ ตั้งแต่ 18 - 64 ปี ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี อัตราส่วนเพศชาย : เพศหญิง เป็น 3 : 1 อาชีพที่เกิดอุบัติเหตุต่อตาได้มากที่สุด คือ เกษตรกรรม (ร้อยละ 59.3) อุบัติเหตุที่พบบ่อยที่สุดคือ corneal foreign body (ร้อยละ 43.0) ในกลุ่มที่มีการสูญเสียสายตามาก ส่วนใหญ่เกิดจาก Penetrating or perforating injury และเป็นผู้ป่วยที่ทำงานเกี่ยวกับโลหะ ผู้ป่วยร้อยละ 86 ไม่ได้ใส่อุปกรณ์ป้องกัน และสาเหตุส่วนใหญ่ที่ไม่ใส่อุปกรณ์ป้องกัน เพราะ ไม่ทราบว่าต้องใช้อุปกรณ์ป้องกัน

สรุป : อาชีพที่เกิดอุบัติเหตุต่อตามากที่สุด คือ เกษตรกรรม อุบัติเหตุที่พบบ่อยที่สุด คือ corneal foreign body อุบัติเหตุที่ก่อให้เกิดการสูญเสียสายตา

มากที่สุด คือ Penetrating or Perforating injury ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่ได้ใส่อุปกรณ์ป้องกัน

Abstract

Objective : To study occupational related accidents of ophthalmology field

Method : A retrospective study of patients at Pichit hospital who presented with eye injuries related to their works between 1 October 2002 to 30 September 2003.

Result : There were 182 patients, aged range from 18-64 years old. The male and female ratio was 3 :1. The age group of 21 - 30 years old comprised the majority of the patients. The most common occupational eye injury was found in agriculture (59%). The most common injury was corneal foreign body (43 %). Penetrating or perforating injury resulted in severe visual impairment. The mechanism of penetrating or perforating injury was related to metallic tools objects. Eighty-six percents of patients did not

* นายแพทย์ 7 กลุ่มงานจักษุวิทยา โรงพยาบาลพิจิตร

wear eye protectors ; many were attributable to ignorance.

Conclusion : The most common occupational eye injury was found in agriculture. The most common injury was corneal foreign body. Penetrating or perforating injury resulted in severe visual impairment. Most patients did not wear eye protectors.

บทนำ

อุบัติเหตุต่อตาเป็นปัญหาที่พบได้บ่อยและมีแนวโน้มมากขึ้น จากการรายงานของกองทุนเงินทดแทน ปี 2528 พบลูกจ้างในสถานประกอบการซึ่งอยู่ในข่ายคุ้มครองของกองทุนเงินทดแทน ประสบอันตรายต่อตา อันเนื่องมาจากการทำงาน มีจำนวน 5,952 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.5 ของผู้ประสบอันตรายทั้งหมด¹ และในปี 2544 มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเป็น 37,185 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.61²

อุบัติเหตุต่อตานอกจากทำให้ตาบอดและสายตาพิการแล้วยังเป็นสาเหตุของการขาดงาน สูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลสูงและทำให้ทำงานได้ผลผลิตลดลง³ แม้ว่าจะมีประกาศของกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเรื่องความปลอดภัยในการทำงานให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างมีอุปกรณ์ในการป้องกันอันตราย แต่ยังคงพบว่าอัตราการเกิดอุบัติเหตุต่อตาไม่ลดลง ดังนั้นการศึกษาถึงลักษณะงาน กลไกการเกิด

อุบัติเหตุ จะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุ ต่อมาจากการทำงาน

วัสดุและวิธีการ

ศึกษาข้อมูลผู้ป่วยที่ได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลพิจิตร ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2545 ถึง 30 กันยายน 2546 โดยศึกษาถึงจำนวน เพศ อายุ อาชีพ การวินิจฉัยโรค ระดับการสูญเสียสมรรถภาพทางจักษุ และการใช้อุปกรณ์ป้องกันดวงตา

การตรวจตาและประเมินผู้ป่วย โดยวัดระดับการมองเห็นด้วยแผ่นป้ายวัดสายตา (snellen chart) ตรวจด้วยกล้องจุลทรรศน์สำหรับตรวจตาชนิดลำแสงแคบ (slit lamp) ขยายม่านตาเพื่อตรวจจอประสาทตาด้วยเครื่องมือตรวจจอประสาทตาอย่างอ้อม (indirect ophthalmoscope) ในรายที่จำเป็น

การประเมินการสูญเสียสมรรถภาพของการมองเห็น คิดออกมาเป็นร้อยละ ตามเกณฑ์การประเมินการสูญเสียสมรรถภาพของระบบจักษุ⁴

ผลการศึกษา

ผู้ป่วยจำนวนทั้งหมด 182 ราย เพศชาย 135 ราย เพศหญิง 47 ราย ส่วนมากผู้ป่วยมีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี (ร้อยละ 35.7) ส่วนน้อยมีอายุ 61 - 70 ปี (ร้อยละ 27) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละ อายุของผู้ป่วย

อายุ (ปี)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
11-20	23	12.6
21-30	65	35.7
31-40	48	26.4
41-50	28	15.4
51-60	13	7.2
61-70	5	2.7
รวม	182	100

อาชีพของผู้ประสบอุบัติเหตุ พบว่า ส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 59.3) ส่วนน้อย ได้แก่ อาชีพก่อสร้างและงานช่างไม้ (ร้อยละ 12.1) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละ อาชีพของผู้ป่วย

อาชีพ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เกษตรกร	108	59.3
อาชีพเกี่ยวกับโลหะ เช่น ตัดเหล็ก ตอกเหล็ก	52	28.6
ก่อสร้าง งานช่างไม้	22	12.1
รวม	182	100

โรคที่พบส่วนมากในผู้ป่วย ได้แก่ โรค Corneal foreign body (ร้อยละ 43.0) ส่วนโรคที่พบน้อย ได้แก่ โรค Traumatic cataract (ร้อยละ 4.2) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของการวินิจฉัยโรคในผู้ป่วย

การวินิจฉัย	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
Corneal foreign body	102	43.0
Corneal scar	82	34.6
Hyphema	23	9.7
Penetrating or perforating injury	11	4.6

การวินิจฉัย	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
Traumatic cataract	10	4.2
Optic nerve injury	5	2.1
Vitreous hemorrhage	3	1.3
Chemical burns	1	0.4

หมายเหตุ : ผู้ป่วย 1 ราย อาจมีการวินิจฉัยมากกว่า 1 อย่าง

ระดับสายตาเมื่อสิ้นสุดการรักษาและระดับการสูญเสียสมรรถภาพทางจักษุ ดังแสดงในตารางที่ 4
 ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละ และระดับการสูญเสียสมรรถภาพทางจักษุ

ระดับสายตา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ระดับการสูญเสียสมรรถภาพทางจักษุ
20/20	75	41.2	0
20/25 ถึง 20/70	44	24.2	ร้อยละ 5-40
20/80 ถึง 20/200	41	22.5	ร้อยละ 45-80
น้อยกว่า 20/200	21	11.5	มากกว่าร้อยละ 80
ผ่าตัดลูกตาออก	1	0.6	ร้อยละ 100

สาเหตุที่ไม่ใส่อุปกรณ์ป้องกันดวงตาขณะทำงาน พบว่า ผู้ป่วยที่ไม่ใส่อุปกรณ์ป้องกันดวงตาขณะทำงานมีถึง 157 ราย (ร้อยละ 86) และผู้ป่วยที่ใส่อุปกรณ์ป้องกันขณะทำงาน มีเพียง 25 ราย (ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับการเชื่อมโลหะ) โดยมีสาเหตุที่ไม่ใส่อุปกรณ์ป้องกันดวงตา ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนของสาเหตุการไม่ใส่อุปกรณ์ป้องกันดวงตาขณะทำงาน

สาเหตุ	จำนวน (ราย)
1. ไม่ทราบว่าต้องใส่อุปกรณ์ป้องกัน	120
2. ทราบว่าต้องใส่อุปกรณ์ป้องกัน แต่ไม่ใส่เพราะ	
- ทำให้ไม่สะดวกในการทำงาน	12
- ไม่คิดว่าจะเกิดอุบัติเหตุ	15
- อุปกรณ์มีไม่เพียงพอ	10
รวม	157

วิจารณ์

จากสถิติการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน ปี 2544 จำแนกตามความร้ายแรงและอวัยวะที่ได้รับอันตรายทั่วราชอาณาจักรของสำนักงานกองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม พบว่า อุบัติเหตุต่อตามีจำนวน 37,185 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.61 ของอุบัติเหตุทั้งหมดที่เกิดจากการทำงาน (เป็นอันดับสองรองจากอุบัติเหตุที่เกิดกับนิ้ว) ทำให้สูญเสียอวัยวะบางส่วน 49 ราย หยุดงานเกิน 3 วัน 1,732 ราย หยุดงานไม่เกิน 3 วัน 35,400 ราย³ ซึ่งในความเป็นจริงจำนวนผู้ที่ประสบอุบัติเหตุจากการทำงานน่าจะมากกว่านี้ เนื่องจากยังมีผู้ป่วยจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้ทำประกันสังคม เช่น ผู้ที่มีอาชีพทางเกษตรกรรม

ในการศึกษานี้พบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ช่วงอายุที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุด คือ ช่วงอายุ 21 - 30 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เริ่มทำงาน อาจขาดประสบการณ์และความชำนาญในการทำงาน จึงมีอัตราเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุมากกว่ากลุ่มอายุอื่นๆ

ทางด้านอาชีพ พบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่ทำงานในภาคเกษตรกรรม ซึ่งตรงกับรายงานของ F Cruciani จากประเทศอิตาลี⁵ สาเหตุอาจเนื่องจากการทำงานในภาคเกษตรกรรม ส่วนใหญ่เป็นงานส่วนตัวมักไม่มีการใช้อุปกรณ์ป้องกัน หรือขาดความรู้ ความเข้าใจในการใช้อุปกรณ์ป้องกัน นอกจากนี้งานภาคเกษตรกรรมยังมีความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุต่อมากว่ากลุ่มอื่น เช่น ถูกใบข้าวบาดตา เมล็ดข้าวกระเด็นเข้าตา และผู้ป่วย

กลุ่มนี้มักจะทำหน้าที่เกี่ยวกับโลหะด้วย เช่น การซ่อมเครื่องมือ หรือเครื่องจักรในงานเกษตรกรรม เป็นผลให้ผู้ป่วยกลุ่มนี้มีอัตราเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุมากกว่าผู้ที่มีอาชีพเกี่ยวกับโลหะอย่างเดียว

จากการวินิจฉัยโรค พบว่า อุบัติเหตุต่อตาที่พบมากที่สุด คือ การที่วัสดุที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน กระเด็นเข้าตา ได้แก่ เศษเหล็ก เศษไม้ และอื่นๆ ซึ่งพบถึงร้อยละ 43 แม้ว่าจะมีผลให้ระดับการมองเห็นลดลงไม่มาก แต่ก็ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ต้องหยุดงาน และทำงานได้ผลผลิตลดลง อันดับที่สองรองลงมาคือ การเกิดแผลเป็นที่กระจกตา (ร้อยละ 34.6) ส่วนใหญ่เกิดภายหลัง corneal ulcer และทำให้ระดับการมองเห็นลดลงมากที่สุดคือ penetrating or perforating injury ถึงแม้ว่าจะพบจำนวนผู้ป่วยไม่มากนัก (ร้อยละ 4.6) แต่นับว่าทำให้เกิดความเสียหายมากที่สุด ผู้ป่วยกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะทำงานเกี่ยวกับโลหะ เช่น การตัดเหล็ก ตอกเหล็ก หรืองานที่อาศัยเครื่องจักร

จากรายงานนี้พบว่าในทางปฏิบัติ ผู้ทำงานที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุต่อตา มักไม่ใส่อุปกรณ์ป้องกันดวงตา คือมีเพียง 25 ราย ที่ใส่อุปกรณ์ป้องกัน และอีก 157 ราย ไม่ได้ใส่อุปกรณ์ป้องกัน โดยผู้ป่วย 120 ราย ไม่ทราบว่าต้องใส่อุปกรณ์ป้องกัน และอีก 37 ราย ทราบว่าต้องใส่อุปกรณ์ป้องกัน แต่ไม่ได้ใส่ เพราะประมาทไม่คิดว่าจะเกิดอุบัติเหตุ (15 ราย) ไม่สะดวกในการทำงาน (12 ราย) อุปกรณ์มีไม่เพียงพอ (10 ราย)

ดังนั้นการให้ความรู้ และการรณรงค์การใช้ อุปกรณ์ป้องกันดวงตาอย่างจริงจังแก่คนงาน และประชาชนทั่วไปน่าจะช่วยลดอุบัติเหตุได้ นอกจากนี้การให้เห็นถึงความสำคัญของการตรวจสอบเครื่องมือ เครื่องใช้โดยสม่ำเสมอ ไม่ให้เกิดการชำรุดขึ้น และถ้าชำรุดต้องเปลี่ยนทันที ห้ามใช้เครื่องมือที่ชำรุดโดยเด็ดขาด ก็จะช่วยป้องกันการเกิดอุบัติเหตุต่อตาได้ เช่น ค้อน หรือ สิ่ว ที่ชำรุด สามารถทำให้เกิดอุบัติเหตุต่อตาได้

สรุป

อุบัติเหตุต่อตาจากการทำงานพบได้บ่อยและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายเรื่องความปลอดภัยในการทำงานแล้ว สาเหตุที่สำคัญ คือ การขาดความรู้ การไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้อุปกรณ์ป้องกัน ดังนั้นการให้ความรู้และรณรงค์ให้เห็นถึงความสำคัญของการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุต่อตาแก่คนงานและประชาชนทั่วไปจะช่วยให้การเกิดอุบัติเหตุต่อตาจากการทำงานลดลง

เอกสารอ้างอิง

1. พ.ญ.วัฒน์ย์ เย็นจิตร, นายสุภพ ปิงดา. อุบัติเหตุในตา. ใน น.พ.สมศักดิ์ รัศมีทัต, บรรณาธิการ. จักษุสาธารณสุข, 2535 : 297-304.
2. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ. สถิติอุบัติเหตุจากการทำงาน. สถิติอุบัติเหตุ ประจำปี 2544 : 74.
3. พ.ญ.มาลินี วงศ์พานิช, น.พ.เมธ หลินวงศ์. การอนุรักษ์ตาในผู้ประกอบอาชีพ. ใน น.พ.สมศักดิ์ รัศมีทัต, บรรณาธิการ. จักษุสาธารณสุข, 2535 : 342-381.
4. ราชวิทยาลัยจักษุแพทย์แห่งประเทศไทย. การประเมินการสูญเสียสมรรถภาพของระบบจักษุ. คู่มือแนวทางการประเมินการสูญเสียสมรรถภาพทางกายและจิต ฉบับปรับปรุง (2), 2544 : 270-284.
5. Cruciani F, Lucchetta F, Regine F, et al. Work – related accident of ophthalmologic interest in Italy during 1986-1999. Ophthalmology 1997 ; 211 : 251-255.